

تورک یوردی

[اون آلتنجی سنه]

تورک اوجاقلری مرکز لهیئتی طرفندره نشر اولنور.

جلد ۵

مارت ۱۹۲۷

نومرو ۲۷

مولویلكده مطبخ تربیسی

مولویلكك احتوا ابتدیكى بانشائیزم فلسفه سنی تحلیل، صورت نشكندەكى سیاسی سائقلىرى تدقیق مولویلك موسیقی، رقص و رسمی ترویج ابله صنعتە ایفا ابتدكلىرى خدمتی تقدیر، آیینلىرى تفصیل ناجیز مقاله شرك موضوعندن خارج قالیور. تورکیده یو مسئله لرله اصاصلی صورتده اوغراشهرقی قالدین جلدلر نشرایده جك اولان ذوات طانیورز. تورك اسلام صنعت موزه سنه قلب ایدیلن اسکی نکیه محتویاتی ایچون ایسه قونیە موزه سنك دكرلی مدیری، اسلام معماریسى متخصصی تذهیب و اوییه ایشلىرى صنعتكارى یوسف بك برره بر حاضر لامقده در. بز یالکیز منور جلیلردن منیب بك افندیدن و درویشلردن آلدیغیز معلوماته استناداً کتیبش معناسیله بر تربیه مؤسسە سی اولان و طریفته صادق محبلر بتشدیرن مولوی مطبخنده کی حیاتی تصویره چالیشاجفز:

باسمه سریلر: مولوی درگاهلری ابکی قسمدر. بری آستانه - مطبخ اولوب مبتدی درویشانه مولوی تربیه سی بر راده و بریلر. درویش بر راده پشیر. دیگرى زاویه درکه درویشی تربیه ایده جك مطبخندن محروم اولوب آستانه ده تربیه کورن درویشلرك اقامتتە مخصوص خانقاهدر. آستانه ده جلای افندی باشده اولقی اوزره سرطریق، سرطباخ، تربیه دارنامیله بر هیأت تعبیردیگرله ضابطان موجوددر. جلای افندیلك بونون مولویخانه نك آداب واركانكك حال وانتظامده جریانته مأمور مقامدر. مولویخانه لرده یومقای قتیله پوستنشینلر بولنور. سرطریق ایسه یالکیز قونیە مولویخانه سی شیخی یعنی سر صربسی درکه مولانا نك حیاتنده بو وظیفه بی حسام الدین جلای ایفا ابتدکی ایچون حسام الدین جلای مقامی ده تسمیه ایدیلر. وظیفه سی مطبخده اکمال تربیه ایتش و صاحب عرفان اولمش و بیک بر کونك نهایتنده حجره یه جیفمش دده کاتك تربیه سنه آداب و عاداتده کی انتظامه نظارت ایدر. تعبیر عمومیسيله قونیە مولویخانه سی پوستنشینلر. الیوم بر حیات اولان عادل جلای بو وظیفه بی ایفا ایتکده ایدی. اولندن اول پدری عارف جلای و اونك پدری حاجی ایوب جلای درکه خاموشخانه نامیله معروف قبرستانده مدفوندرلر. جلای نك تعییننده سمید همدم جلیبدن اول و صوکره بو عائله نك علم و عرفانیله تمیز ایتش عصبه دن بولان اولادی بالترجیح انها و اراده سنیه نك اقترانیله احراز مقام ایدردی.

جلې افندیله منلاخنکار اوغللری تسمیه ایدیلشد. (خنکار مولانا تانک و عثمانلی ایمپراطورلرینک لقبیدر). سرطریق تعینی جلې افندیلرک انھا و تصدیق ایله اولورکن عادل جلې تانک بویوک پدری حاجی ابوب جلې تانک وفاتندن سوکره اوغل صاحب لیاق اولدینی ایچون اوموقه کنیرلش نهایت بونکده اولادی اولماسی عادت حکمنه یکمشد.

سرطباخ : سرطباخ یالکیز مبتدی درویشانک تحصیل و تربیه‌سنه مأمور اولوب اکمال خدمت ایدن دده‌کانه حق نظارتی یوقدر. رسمی مطبخه ابلک کلن برعاشق سرطباخ دده‌نک حضورنده جله‌کشلکی قبول ایتدکن سوکره قزغنجی دده‌یه تسلیم او مطبخده تربیه‌سنه ایتدار ایدینیر. بو مطبخده مهربیلر باشده سرطباخ دده اولتی اوزره قزغنجی دده، ایچری میدانجیسی و بوزباشچی در. قزغنجی دده جله‌سنی اکمال ایتش دده‌دن اولوب سرطباخ معاونی وظیفه‌سیله موظفدر. سرطباخ دده‌نک، جلې افندیلرک امریله تعین اولونماسی اصولدن ايسه‌ده ایوم برحیات بولنان نظام‌الدین جلې تانک بویوک پدری ضیا افندیلر سوکره اولادی اولارق قبول ایدیلشد.

تربهدار : ضابطان طریقت مولویه‌نک دردنجی رکنی تشکیل ایدرکه حضورک (مولانا تربیه‌سی) انتظام و نظافتی تأمین ریاسه ایدر. تربهدار غیرمتأهلدر درگاهده کی درویشانک الک‌مسئولندن انتخاب ایدیلیر. معینده اوچ بواب تسمیه ایدیلن خدمه موجود اولوب بونلر حضور مولاناده وظیفه‌دن خارج زمانلر نوبتله نیازده بولنورلر. (نیاز؛ مولوی تعبیرنجه بویوک برذاتک حضورنده آدابله آلر قلب اوزرنده حشوع و تواضعه بولونقدر. نیاز برده مولوی تعبیرنجه هدیه واحسان معناسنه کلیر. مولویلر هیچ بوقت صدقه قبول ایتمز. فقط نیازی‌ده رد ایتزلر. بونک ایچون مولوی درویشلرینه فطره و زکات و برلمزدی).

شمس دده‌سی : شمس تبریزینک تربهداری اولوب ضابطان صنفنک بشنجی رکنی تشکیل ایدن مقامدر. شمس دده‌سی متأهلدر. مولویخانه‌ده اقامت ایتیب درگاه یقین اولان شمس تبریزی زاویه‌سنده اوطور و روآیین مولوی اجرا ایدیلرجه کی کونلر درگاهه کلیر و آیینده بولنور.

سر قسومی : مولوی آیتلرنده قدوی اداره ایدن ذات اولوب بوده ارکان مولویه‌یه داخلدر. chef d'orchestre مقابلیدر. الک‌صوک سر قدوی ایوم موسیقی معلمی اولان بهاء‌الدین جلې در. سر قدوی اولنه‌سیلیر.

آبروجه سرنای : واردرکه بوده «نی» قسمنک شفیدر. الک‌صوک سرنای بوندن برسنه اول وفات ایدن سبواسلی احمد دده اولوب وفاتندن سوکره بومقام برزمان و کالتله اداره ایدلش ونهایت مولویلكده تاریخه قاریشمشد. (مولوی فی‌زن باشیلری ایچنده پک بوکسک ذوات یتیشمش و تورک موسیقیسنه پک کوزل اثرلر هدیه ایتشلردر. عزیزدده، صالح دده، نای همان دده مشاهیر موسیقیه‌دن اولوب اثرلری حالاحرمتله چالتمده‌در.) مولوی موسیقیشناسلری

یئینده حامیار سوم نوطه سی نامبله معروف بوکون تاریخه قاریشماق اوزره بولان بر نوطه، ستملدر. بونلرک یازیلی برچوق خطلرک بر آرایه کله سندن عبارت اولوب بو خطلر صدانک سیرینی کورتر .
حامیارسون نوطه سنک هر هانکی بر کاغده یازماسی قابل اولدیفندن مولویلرجه قولای هد ایدلشدیر .

مرد عالمی : درویشک معنای اصلیی قیو اشیکی دیمک اولوب تواضع و فقر حقیقی ايله

مختص بولماسی شرطدر . درویشلکه باشلامه و نیت اتمکه اقرار دینور . عاشق کلوب قرغانچی یه (صویوناچم) دیه صراجعت ایدر. اوده تکیه نك شیخه سویلر و اقرارینی آلیر. قرغانچی دده درویشلک زوردر ، جلای قیرمق ای دکلدیر . درویشلک آتشدن کوملک دمیردن لیلی در . آچ قالمق ، دوکلک ، حفسز بره سوز ایشتنک واردر . درویشلک اولزدن اول اولمک دیمکدر . بونلره تحمل ایدرسه ک کیر دیر .

اقراره یکی کلن نو نیازه جان اطلاق اولنور . انتسابده اساس درونی محبتدر . جان سقا پوستنده او چ کون اوطوروب قالب قالایه جفتی دوشونیر. اوندن سوکره یاییلیرسه قالبوب خدمته صویونیر. سقا پوستی مطبخک قیودن کیریلنجه صولنده در. جان سقا پوستنده ایکی دیز اوزرینه صراقبه وضعتنده اوطوردر دیگر جانلرک خدمتی سیر ایدر . مجبوری اوملادجه قونوشماز . بر شی ده اوقوماز . خدمته صویوندقدن صکره آیاقچی اولور . آیاقچی اورتالی سوپورر اودون کتوردر . اوزرینه باشقه بر جان کلنجه یه قدر دوام ایدر . اوندن صکره بازارچی اولور . بازاره کیدوب اوته بری آلیر . آیاقچی ساعه باشلامانجه سکه کبه من . سهامی سماعزمه باشی تعلیم ایدر . مطبخده اوراق برچیوی واردر . سول آیاقچی دیرمک طومارق اورایه باصار صاغ آباغیله چرخ یاپار. صاغ آیاق افق اولارق سول آیاق یانه آتیلدینی جهته کوکس ایلری یه حرکت ایدر . بومحلیه تکرار ایدیلرسه کوکس ایکنجی بر نور یاپار . ودونمه حاصل اولور. آیاق ایلرو آتلدینی تقدیرده هین زمانده ایلرو کیدلمش اولور .

ساع ، آلر همودی یوقاریده سول آلک ظهری بوکوک صاغ آل آجیق باش و یوز یوقاریده کوزلر خفیف قابلی اولدینی حالده دوام ایدر . (مبتدی سهامی ایکی آلر کوکده مشق ایدر صکره قول آچار) مبتدی مقابله سی حضرت شمسده اولور . اوراده معلی شمس شیخیدر. هودننده جمعه کونی مقابله یه اشتراک ایدر واسکیسی کبی خدمته دوام ایلر. مطبخده کی خدمتلر زیرده کی وجهله تقسیم ایدلشدیر :

غازقانی دوده (قرغانچی دوده) آیری پوستی واردر . جانلره نصیحت ایدر .

مطبخده آنجق کوندوزلری بولنور .

ضیفه دوده برجان مطبخه یکی چیتنجه اوکا بولنی تعریف ایدر .
 طشره میرا نجیسی حجره نشین درویشلره طرقتجی دوده دن نه اصر اولورسه اونی تبلیغ ایدر .
 هاسرتری مطبخده کی چاشیرجی اولوب جانلرک و بعض درویشانک چاشیرینی بیقار .
 شربتجی برجان حجره یه چیقاجنی وقت اوکا شربت یاپار . بعضاً دوده لر مطبخی زیارته
 کلیرلر اولنر دوده شربت یاپار .

آبریزجی قدیخانه لری تمیزلر .

دورایجی قابله باقار .

بوراشقیمی بولاشیق بیقار .

یازارجی بازاره کیدر .

سوماجی صفره حاضرلار و صفره بی قالدیرر .

ایجری میرا نجیسی ایجری مطبخده اولان جانلره قهوه پیشیرر جمعه کونلری دوده لر
 مطبخه کلدکرنده قهوه داغیتیر .

یتاقجی جانلرک یتاغنی یاپار و قالدیرر .

ایجری قندیلجیسی مطبخک قندیلنه باقار .

نجیسی : دوده لرک قهوه لرینی و مطبخک قهوه سنی دوکر .

طشره قندیلجیسی : طشره دوده اولان قندیللره باقار .

سیورکیمی : اطراف آلوی سوپورر .

حراغیمی : مطبخک شمعدانلرینی یاقار .

آیاقجی : آیاق خدماتنده بولنور . هرکس اوکا خدمت بوپوره بیلیر یکی کلن جاندر .
 مطبخده کی درویشلر اون سکزدن فضله اولدقلرینه یاخود ایفا ابدکاری وضیفه یه کوره
 بولاشقیمی رفیق ، دولایجی رفیق ، بازارجی رفیق ، لقمه جی (لقمه باصار) ، باشماقجی
 (صباحلری میدان کپروب چیتان دوده لرک آیاق قابلرینی جویرر) کی اسملرده آلیرلر .
 بیک برکونلک چاه مدتک تکمیل اولدیفنی حان میدانجی خبرویرر جان حمامه کیدوب
 غسل اولور . حمام باد هوا در . تکرار سقاوستنه اوطورر تنوره بی چیقاروب درویش

البسه سی کیهر [*] آقشام میدان حاضرلار و مطبخده خصوصی لقمه باصیلر . سرطریقده کلیر جان میدانه کیهر فقط یئمکه اشتراک ایدمه من . جان اولا سرطریقله صاعده کی دمه دلره صکره صوله کی دمه دلره کوروشیر صکره مطبخده کی جانلره و میدانجیلره کوروشیر و نیازه دورر :

سر طریق دمه زبرده کی کلنکی اوقور :
وقت شریف خیر اوله ، خیرلر فتح اوله شرلر دفع اوله
درویش فرداشمزک نیازی قبول اوله
آشیانه مولویه ده راحتی مراد اوله
دملر صفالر زیاده اوله

دم حضرت مولانا هو دیلم هو !
بوتون دمه لر هو دیرلر . نیازده جان شیخه توجه ایدر . شیخ سودیکی درویشک سکهنی اوپر . جان میدانده بولمیان تربهداری آزار اونکلده کوروشیر . باشده سر طریق دمه قدم صره سیله دیگر درویشلر میداندن چیقارلر . هرکس حجره سنه هودت ایدر . اوجان مطبخده لقمه سی ایدر . لقمه دن صکره میدانجی آله چراخی آلیر جان آرقاسنده حجره سنه کیدر . اوراده میدانجی کلنک اوقور :

وقت شریف خیر اوله خیرلر فتح اوله شرلر دفع اوله
درویش فرداشمزک راحتی مراد اوله
دم حضرت مولانا هو دیلم هو !

اوجان حجره سنده اوچ کون (سر) اولور . بربره جیمناز برده لر و قبولر قبایلدر . یالکز میدانجی کلوب یئمکی کتر . اوچ کون صکره میدانجی حجره سنه واروب حجره کشاد اولاجق دیروبرده لری آچار . صکره جانی آلوب طریقته یانه کتر . طریقتهجی ایله کوروشیر . طریقتهجی حضورنده درویش ایکی دیز اوزرنده اوطورر . دسته گلدن ماعدا بدنی کنیش (رسم خرقه سی) کیهر ،

طریقتهجی — جلہی بتردک اصل شمعی حجره جلہ سنه کیهر جکسک دیر . صکره (اون سکز) کون جان طبشاری چیقماز یالکز تکیه انجندہ طولاشابیلر . آشی دمه و مثنوی خوان ایله کوروشوب نصیحتلری آلیر . اون سکز کون محبوس قالماسی طشره به محبتی اولمادیفی اظهار اینچوندر . اون سکز کون صکره حضرت شمه زیارته کیدر . عودنده سرطریقدن یاخود جلہی افندیدن اوراد اذکار درسی آلیر ایستهرسه

[*] درویش مطبخده تنوره حجره ده دسته گل کیهر تنوره قولسز اوزون انکلری چوق قالین و کنیش بر انتاریدر . دسته گل ایسه قوللی سالطه یاخود اوزون خرقه دن هبارتدر . مولویلرک الف لامد (الف امده) تسمیه اولنان بر قوشاقلری ده واردر . مولوی آینلرنده تنوره اوزرینه صارلماسی مجبوریدر . آینلرده آتاق جیلاق بولور .

چلہ جفاردینی بردہ اوطورر ایستمرسہ خارجدہ کی تکیہ لردن برینہ کیدر واورادہ خدمتی اہل ایدر۔
زیارت مراسمی: یکی درویش دیگر لرینک زیارتہ کیدر نصیحت لری آلیر۔

صومات: جمعہ کیجہ لری و جمعہ کونلری بمک، الی صومات تعبیر اولتان بر اوزون
مشین صفرہ اوستندہ بنیر سر طریق باشدہ دیگر درویشلر قارشی قارشی بہ اوطوررلر۔
اصول تناول اوج بارمق ایلہ در۔ جمعہ لیستہ سی جوربا، اُت، سبزہ، طاتلی، کوفتہ، فصولیہ
پرنج یلاوندن لقمہ، ناشتہ دن یاپیلان پالوزہ، خوشاف کی یملکردن ترکیب ایدیلیر۔ [*]
جانلر نیازہ دورر۔ قزاجی پشدیکی حس ابدنچہ قباغی آچار یرہ ایندیررلر و بر کلینک
اوقورلر:

وقت شریف خیر اولہ خیرلر فتح اولہ شرلر دفع اولہ

طبعی شرین اولہ دم حضرت مولانا ہو دیہلم ہو!

یکی قابلہ قورقازرلر۔ بمضاجلیلرک اوبنہ دہ لقمہ کیدر۔ بر آرنی آقشامہ آیردقدن صکرہ
دیگر قسمی دہ جمعہ ممکنہ تخصیص ایدیلیر۔

باشدہ طریقتی بمکہ طوز ایلہ باشلار۔ طوزہ اکمکنی باطرر بو بورک دیر۔ لقمہ بیتنجہ
کلینکدن اول تکرار طوز تناول ایدیلیر۔ میداندہ سویلنن لقمہ کلینکی بروجہ آتیدر:
ماصوفیان راہم

ماطلہ خوار شاہم (بز شاہ حقیقتک نعمتی بیجی بز)

پایندہ دار یارب (دائم قل یارب)

این کاسہ را وخوان را! (بو صفرہ بی بو نعمتی)

صلی وسلم علی اشرف نور جمیع الانبیا والمرسلین والحمدلہ رب العالمین الفانچہ۔
اوندن صکرہ طریقتی:

الحمدلہ الشکرلہ

حق برکاتن ویرہ

ارنلرک خوان کرملری مزداد

وصاحب الخیرات گذشتکافک روح شریفلری شاد و خندان

باقیلری سلامتہ اولہ

دملر صفالر زیادہ اولہ

دم حضرت مولانا ہو دیہلم ہو!

اوندن صکرہ صفرہ دن قالقوب ہرکس یرینہ اوتورر مطبعہ جانلری ایکی لکن کتدر
برسی طریقتی بہ دیگر دہ دہ لہ مخصوصدر۔ طریقتی بیقاددن صکرہ لکنک بری
صاغہ دیگر صولہ کیدر۔ طشرہ میدانجیسی قہوہ کتدر۔ طریقتی آباغہ قالفنچہ ہرکس
قالفار طریقتی باش کسر۔ قدم صرہ سیلہ چیقارلر ہرکس جمرہ ستہ کیدر۔ ساثر کونلری

[*] لقمہ: ابتدا پرنجک صوبی قابنادقدن صکرہ چشنیش، فستق، صوغان، اُت،

نخودی تجربہ قویوب اوستہ پرنج و مقدار کافی صو ہلاوہ ایدرلر۔

طشره میدانجیسی هو صلا : دیه صباح آلا تورقه ساعت اوجده باغیرر. بوسباح اقمه زمانی دیمکدر. مطبخ شرفده یمکدر حاضر بولنور. درویشان طوبلانیرلر وقدم صبره سیله مطبخه واروب صفره یه اوطوررلر. اوکله یمکی اولماز ایستین جیره سنده قهوه آلتی یابار. آقشام یمکی ایچون ده مسجیدن چیقینجه دوغرو مطبخه کیدیلیر. صباح یمکی جوربا، سبزه، پلاودن ونیاز یعنی ظهوراندن (خارجدن کن هدیه) آقشام یمکی ایسه جوربا، ات و پلاودن عبارتدر. صبح نمازیدن صکره مسجیدن چیقینجه آبروجه میدانده طوبلاغه اصولی واردر. میدانده اولادرویشان اک صکره طریقتجی کیره. طریقتجی ده دهه باش کسر دیکر ده دهه لوده باش کسرلر. محوماً اوطوروب تواضع علامتی اولماق اوزره بری اوپرلر. طشره میدانجیسی نپسی اوزرنده برلقمه لک اکک بارجه لری کتیرر. اولاد طریقتجی به صکره صاغه صکره صوله ویرر ایسته بن آلاز. اکک آلا نلره قهوه اکرام ابدیلیر. اکک بارجه لریته جورده ک دینیر. قهوه توزیعنده صاغده کیلر صوله کیره تقدیم اولنور قهوه بی مراقبه تعقیب ایدر.

مراقبه قلباً فیوضات، معارف و حقایق السیه به قلباً منتظر اولماق دیمکدر. هر سالک کندینه بر شیخ اتخاذ ایتشد. او شیخی کوز اوکنه کتیرر. مراقبه سکوتله باشلار. آلر اولوقده دورر قلباً توجه ایدرلر. بر مقدار توجهدن صکره اهوذ بسم الله چکر اذاجاه سورمه سنی اوقور وفاتحه ایدر و زبرده کی کلبنکی اوقور :

صاح شریف خیر اوله خیرلر فتح اوله
شرلر دفع اوله قلوب عاشقان کشاد اوله
دملر صفالر زیاده اوله دم حضرت مولانا
سر جناب شمس، کرم امام علی
هو دیلم هوا

اوندن صکره تکرار بری اوپوب محوماً برلکده قالفارلر. باشده طریقتجی جبقار آرقاسندن باش ده دهه وقدم صره سیله دیکرلری جبقارلر.

قیرومه کیمه : خارجه کی تکیه لردن برینه جلبی افندی شیخ تعیین اینسه قیودن کیمه مراسمی یاپیلیر. مطبخ مصارفی یکی شیخه عائددر. آقشام اوزری یکی شیخ خارج اولماق شرطیله میدانده یمکدینیر قهوه ایچیلیر. میدانجی یکی شیخی میدانده آلیر. باشده طریقتجی اولماق اوزره صاغده کی وصولده کی ده دهه لرله جفته الله مصافحه ایدر. آفاقده نیاز وضعیننده بولنان مطبخ جانلری ابله ده کوروشد کدنصکره یکی شیخ نیازه دورر. طریقتجی زبرده کی کلبنکی اوقور :

وقت شریف خیر اوله خیرلر فتح اوله شرلر دفع اوله
درویش قرداشمزک مشیخت خدمتی مبارک اوله
نیازی قبول اوله دملر صفالر زیاده اوله
دم حضرت مولانا هو دیلم هوا

یکی شیخ او آقشام حضرت شمس ده یاتار. ایسترسه اوراده برایکی کون قالیر. ایسته منرسه صباحلین یوله روان اولور. آنقره : ۳ مارت ۹۲۷ هجری